

Oud Deventer

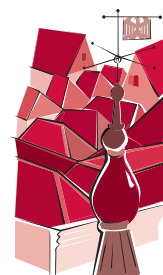

Nieuwsbrief van de Stichting Oud Deventer

PAG. 2 *Van de redactie* PAG. 2 *Van de voorzitter* PAG. 3 *De raadzaal dreigt zijn karakter te verliezen*
PAG. 5 *Uitreiking Harry Rademaker Prijs* PAG. 7 *Sluiskwartier: pilot waardenkaart* PAG. 9 *Boekbespreking*
PAG. 10 *Het oudste dwarshuis aan het Bergschild* PAG. 112 *Jaarverslag*

35 / mei 2015

De redactie is verheugd dat Sam de Visser en Aly Dijkstra ieder een bijdrage hebben geleverd aan dit nummer. Sam de Visser, zelf actief voor de Stichting Industrieel Erfgoed Deventer, recenseert het door de SOD uitgegeven boek *Architectuur in Deventer*

tijdens het interbellum. Aly Dijkstra vertegenwoordigt de Werkgroep Bouwhistorie, die een rapport heeft gepubliceerd over het onderzoek van Bergschild 14 en 16; zij geeft hiervan een beknopt overzicht.

In *Nieuwsbrief 34* hebben we een beschrijving gegeven van de drie genomineerde projecten voor de vorig jaar ingestelde Harry Rademaker Prijs. Nu besteden we nog eens aandacht aan het winnende pand en aan het juryrapport.

Twee artikelen zijn gewijd aan ontwikkelingen waarover de SOD zich zorgen maakt. Het betreft plannen om een groot deel van de huizenrij aan het Pothoofd af te breken ter wille van een tijdelijke verruiming van de parkeergelegenheid in het Sluiskwartier en het voornemen de integriteit van de raadzaal, het door Harry Rademaker gecreëerde *Gesamtkunstwerk*, aan te tasten.

Ten slotte krijgt u het gebruikelijke uitvoerige jaarverslag van de SOD over het afgelopen kalenderjaar, gepresenteerd door onze secretaris.

Verschoolen achter de parkeerplaats in het Sluiskwartier ligt de Pothoofdsluis.

Wij waren zeer verheugd over het besluit van de vorige gemeenteraad dat de raadzaal in het stadhuis haar functie zou behouden. Zowel de locatie als de monumentale inrichting van de raadzaal waren voor veel partijen zwaarwegende argumenten. Omdat wij vreesden dat bij

de verbouwing de bestaande inrichting toch wezenlijk zou worden aangetast, hebben wij een zienswijze ingediend bij de gemeente. Elders in deze *Nieuwsbrief* leest u hier meer over.

Bij het ter perse gaan van deze *Nieuwsbrief* is ons echter gebleken dat de inrichting van de oude raadzaal al voor een deel is gesloopt. Dit werd ons simpelweg medegedeeld in een gesprek waarvoor de burgemeester en de griffier ons hadden uitgenodigd. Enig voorafgaand overleg is er nooit geweest. Dit was kennelijk ook niet nodig, “omdat de inrichting van de oude raadzaal formeel niet onder de monumentale bescherming valt”. Klaarblijkelijk probeert de gemeente ons af te houden van verdere procedures.

Ook met de voorbereidingen om een aantal historische panden langs het Pothoofd te slopen, gaat de gemeente gewoon door. Hier moet de toegang komen tot een tijdelijk parkeerterrein. Er is weliswaar een gemeenschappelijk onderzoek gedaan door gemeente en de gemeenschappelijke erfgoedinstellingen in onze stad naar de cultuur- en bouwhistorische waarden in dit gebied, maar de resultaten hiervan worden blijkbaar totaal genegeerd.

De gemeente is zelf eigenaar van de panden en heeft ze de afgelopen jaren als huisbaas aardig laten verslonzen; de oplossing lijkt nu het zootje maar tegen de vlakte te gooien. Een betere en zeker ook realistische keuze zou zijn het gesloten bouwblok aan de IJssel opnieuw te ontwikkelen.

In plaats daarvan kunnen we de komende tien jaar aankijken tegen een grotendeels misschien leeg parkeerterrein.

Twee schrijnende voorbeelden dat het dit gemeentebestuur totaal ontbreekt aan respect en waardering voor cultuurhistorische waarden in onze stad.

Bert Renkema

De raadzaal dreigt zijn karakter te verliezen

In 1929 bevond de Athenaeumbibliotheek zich nog in wat nu de raadzaal is

Pas na lange discussies viel het besluit dat de raadzaal in het bestaande gedeelte van het stadhuiskwartier zijn functie zou behouden. Een belangrijke overweging daarbij was dat het bestuur van de stad al eeuwenlang was gevestigd in deze gebouwen. De SOD was uiteraard zeer verheugd. Maar nu blijkt dat het gevoel voor historie bij de gemeente toch beperkt is.

In 1822 werd namelijk de Atheneumbibliotheek gehuisvest in het vertrek boven de voormalige raadskamer, met daarnaast een gang, en dat bleef zo tot 1971. De voormalige raadskamer diende als leeszaal. Het beeld van die rijen boeken was voor architect Harry Rademaker een belangrijke bron van inspiratie toen hij de bibliotheekruimte en de gang ernaast omvormde tot respectievelijk raadzaal en foyer. Daarom handhaafde hij de twee rondlopende galerijen. De boeken die er stonden, waren voor een deel echt en voor een deel dummy's. Alle elementen van de inrichting, zoals wanden, vloerbedekking en lampen werden zo uitgezocht dat ze bijdroegen aan het geheel. Raadzaal en koffiekamer werden zo een *Gesamtkunstwerk*, dat veel waardering kreeg. "De statigheid ervan past bij een gemeentebestuur van een stad van onze omvang met zijn historische wortels. Dat kwaliteitsniveau zal een nieuwe zaal niet kunnen halen", oordeelde de ChristenUnie bijvoorbeeld in 2010.

De raadzaal op 15 april 2015

De deuropening wordt verhoogd.

Actuele plannen voor herinrichting

De SOD ging er dan ook van uit dat het karakter van de zaal bij de huidige verbouwing niet zou worden aangetast en dat voornamelijk de technische installaties zouden worden gemoderniseerd. Dat bleek een misrekening. De grootste ingreep betreft de deur tussen de beide verrekken. In het ontwerp van Rademaker was die laag gebleven, zodat de gaanderijen behouden konden worden. Aan de kant van de foyer had hij een bekroning aangebracht om de entree wat meer allure te verlenen.

De raad stemde echter in met het plan om de toegangsdeuren hoger te maken en van glas. Daarvoor moeten het omlopende balkon en de balustrade van de voormalige bibliotheek doorgezaagd worden. De architect had namelijk van de raad de opdracht meegekregen een ontwerp te maken waardoor de

De door Harry Rademaker ontworpen raadzaal, een Gesamtkunstwerk

beide vertrekken goed zouden passen bij de huidige democratie. Dat betekende dat meer mensen in de gelegenheid werden gesteld de vergaderingen bij te wonen en dat het geheel transparantie zou uitstralen. Zo kwam hij tot de deuren van glas (symbool van transparantie), waarvan de hoogte is gerelateerd aan die van de ramen aan de kant van het Grote Kerkhof.

Protest van SOD

Voor de SOD is dit reden tot actie over te gaan en op 11 december 2014 dient zij een zienswijze in bij de gemeente. Als hoofdbezwaar voert zij aan dat het bestaande ensemble wezenlijk wordt aangetast. Het glas biedt bovendien meer na- dan voordelen, omdat de foyer een belangrijke doorgang wordt naar de nieuwbouw en er dus veel mensen langs zullen lopen. En als er veel publiek is voor de vergadering, kunnen projectieschermen uitkomst bieden, stelt de stichting. "Het ontgaat ons waarom [de herinrichting] niet binnen de vormgeving en het materiaalgebruik van onze voormalige stadsarchitect kan met handhaving van de olieverfpanelen van Henk Heideveld", luidt dan ook de conclusie. De SOD wijst er daarnaast op dat de nieuwe inrichting met banken langs de wanden van de raadzaal en langs de buitengevel van de foyer modieus aandoet en stilistisch niet aansluit op de bestaande architectuur, zoals de plafonds, die wel gehandhaafd worden. Op 14 januari 2015 vindt een gesprek plaats met de gemeente. De SOD is de enige partij die een zienswijze heeft ingediend. De gemeente laat weten dat zowel de Planadviesraad (PAR) als de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) hebben ingestemd met het ontwerpbesluit. De status van rijksmonument is hier niet in het geding omdat er geen

metselwerk wordt weggehaald. Beide partijen lichten hun standpunt nader toe. Een oplossing dient zich niet aan.

Naar de rechter?

Na intern beraad besluit de SOD de zienswijze te handhaven. Dit betekent dat de gemeente het definitieve besluit moet onderbouwen; naar verwachting zal dit niet afwijken van het ontwerpbesluit. De SOD kan tegen dit definitieve besluit bezwaar maken bij de rechtbank, maar heeft besloten deze stap niet te zetten.

Intussen gaan de verhuizers gewoon door met hun werk. Hun opdracht is de ruimtes leeg te halen. En dus stampen ze de dummy's energiek in elkaar; ze spreken daarbij van 'lege doosjes met gebakken lucht', zoals op youtube te zien is. Voor iedereen die gehecht is aan de bestaande harmonische inrichting, is het een pijnlijk gezicht. Veel ernstiger is het dat tijdens een gesprek van de SOD met de gemeente op 31 maart blijkt de inrichting van de raadzaal grotendeels is gestript. De voorzitter stuurt nog dezelfde dag een verontruste mail aan de burgemeester en de griffier van de gemeente.

De SOD blijft alles in het werk stellen wat mogelijk is om de stilistische eenheid van de raadzaal en foyer, die Rademaker zo fraai heeft vormgegeven, te behouden.

Ria de Oude-de Wolf

Uitreiking Harry Rademaker Prijs

Op 21 november 2014 is voor de eerste keer onder grote belangstelling de Harry Rademaker Prijs uitgereikt. De prijs, genoemd naar ons zeer verdienstelijke oud-bestuurslid, was bestemd voor een particulier die zich bijzonder verdienstelijk heeft gemaakt voor het behoud van het Deventer cultureel erfgoed. De SOD had drie projecten genomineerd.

De jury bestond uit prof. dr. ir. Paul Meurs (partner bij SteenhuisMeurs BV en hoogleraar restauratie), drs. Mieke Conijn (directeur van het Kunstenlab in Deventer), ir. Donald Lambert (voorzitter van de Welstandscommissie van de gemeente Deventer) en drs. Bert Renkema (voorzitter van de Stichting Oud Deventer). In hun verslag gaven de juryleden

aan dat zij getroffen waren door de persoonlijke verhalen van de genomineerden, die zich allen zeer hebben ingezet om hun pand te behouden en verbeteren. Het maakt duidelijk hoe belangrijk particulier initiatief is voor het behoud van de historische stad.

Over de kandidaten gaven zij het volgende oordeel:

Advertentie

Nu ook
klassieke CD's
in het
boekenpaleis

Praamstra

boekhandel

Keizerstraat 2 [hoek Walstraat]. Deventer
Telefoon [0570] 675925
www.boekhandelpraamstra.nl

Achter de Muren Duimpoort 56

Achter de Muren Duimpoort 56

Martin Kleine Schaars heeft het pand gekocht in een impuls, mede om te voorkomen dat het in appartementen zou worden opgesplitst en zo zijn karakter zou verliezen. Hij was tegelijkertijd uitvoerder en opdrachtgever van de restauratie. Van de vele ingrepen in het ontwerp is uiteindelijk maar een miniem gedeelte uitgevoerd, doordat hij zich gaandeweg steeds meer liet leiden door het gebouw zelf. Niettemin is het huis nu geschikt voor eigentijds en desgewenst gesplitst gebruik. Net als bij Rademaker gaan hier restauratie en architectonisch ontwerp samen. Zo hebben in een van de kamers de stenen van de oude stadsmuur een nieuwe plek gekregen. Bovendien is recht gedaan aan de enorme impact die het huis heeft op het IJsselfront.

Singel 15

Door de overname van een artspraktijk werd het huis aan de Singel eigendom van Frank en Pia Nijhuis, dus eigenlijk ook door toeval. Hun verdienste is gelegen in een voorbeeldig rentmeesterschap. De ingrepen staan in het teken van goed onderhoud, met respect voor en behoud van authentieke details.

Hotel-Restaurant Huis Vermeer

Wim van Dijk was de ondernemer die zich met grote gedrevenheid en passie concentreerde op de inrichting van een hotel. Met zijn achtergrond van antiquair en taxateur had hij een fijn gevoel voor decoratie en aankleding. Hij heeft een indrukwekkend hotelinterieur ontworpen dat past bij de monumentale waarden van dit pand.

De prijswinnaar

De prijs is toegekend aan Martin Kleine Schaars voor zijn restauratieproject Achter de Muren Duimpoort 56. Kleine Schaars verklaart dat dit project zijn kijk op de architectuur in bestaande gebouwen heeft veranderd. De prijs is hem uitgereikt door burgemeester ir. A.P. Heidema.

Ria de Oude-de Wolf

Sluiskwartier: pilot waardenkaart

Foto SAB

Bedrijvigheid aan het Pothoofd, 1927

In *Nieuwsbrief 30* (november 2012) hebben wij aandacht besteed aan de plannen voor het Sluiskwartier en de daar aanwezige bouwhistorische waarden. Twee gebeurtenissen vormen nu de aanleiding om het nog een keer over dit gebied te hebben. In de eerste plaats is de cultuur- en bouwhistorische waardenkaart voor dit gebied af; in de tweede plaats heeft het gemeentebestuur het voornemen bekend gemaakt onder voorwaarden in 2016 een aantal panden aan het Pothoofd af te breken.

Op het ministerie van OC&W zijn een Omgevingswet en een Erfgoedwet in voorbereiding. De monumentenwet van 1988 zal komen te vervallen en de monumentenzorg wordt geïntegreerd in de ruimtelijke ordening. Tegelijk zullen de bescherming van roerend en onroerend erfgoed in één wet worden geregeld.

Met de *Beleidsbrief MoMo* (modernisering monumentenzorg), waarmee de Tweede Kamer in november 2009 instemde, is de Omgevingswet al in voorbereiding. Het accent verschuift van de bescherming van objecten naar die van gebieden. Om dit te realiseren is met ingang van 1 januari 2012 het *Besluit ruimtelijke ordening* (Bro) aangepast: de *Visie erfgoed en ruimte*. Gemeenten moeten voortaan in hun bestemmingsplannen niet alleen rekening houden met historische waarden onder de grond (het archeologisch bodemarchief), maar ook met bouw- en cultuurhistorische waarden boven de grond. Het nieuwe beleid houdt zowel kansen als risico's in. Het is "niet zo dat ieder bouwplan getoetst zal worden op cultuurhistorische waarden. Er is geen toets achteraf, maar helderheid vooraf, in het bestemmingsplan." Aldus een citaat uit de beleidsbrief.

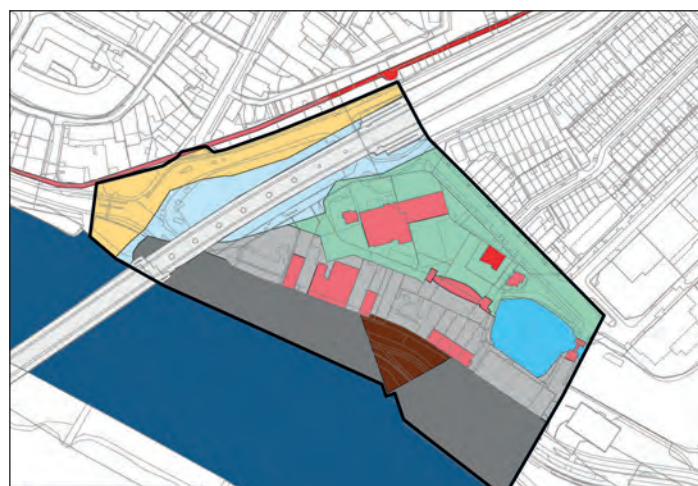
Waardenkaart Sluiskwartier

We zijn blij met het besluit van de gemeente om een cultuur- en bouwhistorische waarden- en verwachtingskaart te maken ter voorbereiding van nieuwe bestemmingsplannen – en dat in goed overleg met geïnteresseerde erfgoedorganisaties. Een klein maar complex gebied als het Sluiskwartier is daarvoor een geschikte proeftuin. Met inspraak van de SOD, de SIED en Heemschut is recent de waardenkaart met bijbehorende beschrijving voor dit stadsdeel gereedgekomen.

Het kaartenmateriaal is voor een deel chronologisch geordend en bevat onder meer een archeologische verwachtingskaart. Op de tweede kaart staan de gebouwde objecten aangegeven waarvan een historische waarde vaststaat of te verwachten is. Sluisstraat 8-10, gebouwd als woning annex pakhuis door de fa. Ten Zijthoff, is al aangewezen als rijksmonument. Als waarden zijn overeengekomen de Raambrug, de brugwachterswoning op Sluisstraat 16 en de voormalige machinefabriek van Ten Zijthoff met bijbehorende villa (Sluisstraat 2, 4 en 6). De laatste kaart geeft een overzicht. Hierop trekken met name historische ruimtelijke structuren als de oude haven, het Pothoofdsluisje, de middeleeuwse stadsmuur, de latere vestingwerken en de Pothoofdkade als herinnering aan de industriële periode de aandacht. De begeleidende beschrijving kan worden opgevat als een toelichting bij de kaarten en vice versa.

Parkeren

Nu wil het geval dat de gemeente uitbreiding zoekt van de parkeergelegenheid in het Sluiskwartier. Is dat ter compensatie van het verlies aan parkeerplaatsen op het Grote Kerkhof, dat na de voltooiing van het stadskantoor autovrij zal worden? Is het toeval dat er bij de Grote Kerk 110 plekken verdwijnen

Uit de waardenkaart voor het Sluiskwartier

Rood: beschermde waarden; roze: aanwezige waarden; lichtgrijs: ruimtelijke opbouw hangt samen met Pothoofdkade; groen: ruimtelijke opbouw hangt samen met oude haven; bruin: restant vestingwerken.

De historische bebouwing aan het Pothoofd

en op het nieuwe terrein 110 bij moeten komen? Het plan voor parkeren in het Sluiskwartier is ouder. Destijds is daar door Jo Coenen een gedeeltelijk ondergrondse parkeergarage bedacht. In afwachting van een robuuste parkeergelegenheid is voorlopig de garage onder de Wilhelminabrug gebouwd, bedoeld als een tijdelijke voorziening. Wat de precieze reden ook is, op korte termijn wordt een tijdelijke vergroting van het parkeerterrein achter de Sluisstraat door de gemeente als noodzakelijk gezien. Zoals wel vaker gaan ook in dit geval de auto en de zorg voor bouwhistorisch erfgoed slecht samen. Om de nieuwe ruimte beter toegankelijk te maken wil de gemeente overgaan tot sloop van de villa van Ten Zijthoff (Sluisstraat 2) en van een aantal panden aan het Pothoofd. Met de afbraak van de villa zou de SOD eventueel nog kunnen leven, maar zij heeft ernstig bezwaar tegen het slaan van een grote bres in de wand langs het Pothoofd. Sloop van deze historische panden acht de SOD zeer onwenselijk, omdat hiermee een rijk gevarieerd beeld van handel, verkeer en industrie uit een bijzondere periode in onze stadsgeschiedenis verloren zou gaan – en dat ter wille van een tijdelijke parkeervoorziening.

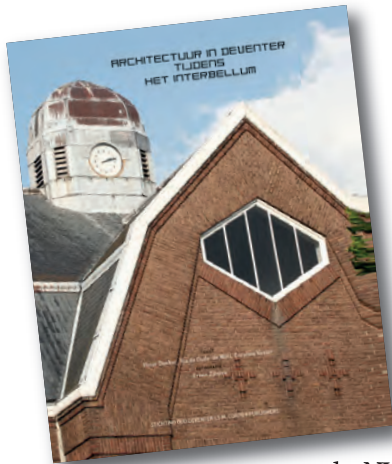
Heeft de waardenkaart consequenties?

De gemeenteraad heeft in februari van dit jaar B & W gemachtigd begin 2016 over te gaan tot afbraak van de panden Pothoofd 111 t/m 127, mits uit onderzoek blijkt dat dan werkelijk de behoefte aan zoveel parkeergelegenheid bestaat. In de stukken vinden we echter geen enkele verwijzing naar de gezamenlijk vervaardigde waardenkaart. Hoezo 'helderheid vooraf', zoals in de *beleidsbrief Momo* is bedoeld? Vergeten lijkt te zijn dat bij het overleg over de waardenkaart is afgesproken dat als zich een concrete ontwikkeling aandient, de cultuurhistorische waardering zal worden meegewogen. Bij een onduidelijk gemotiveerde tijdelijke uitbreiding van parkeerplaatsen gebeurt dat onzes inziens niet. In dit geval behoort toch op zijn minst zorgvuldig te worden bekeken of er geen andere oplossing is voor de (mogelijk beperkte) parkeerbehoefte en de toegankelijkheid daarvan.

Herman Vrieling

boekbespreking

Bouwkundig erfgoed om van te genieten en zorgzaam mee om te gaan

P. Dekker, R. de Oude-de Wolf en C. Vester
Architectuur in Deventer tijdens het interbellum,
Deventer 2013

Een uitgave van de Stichting Oud Deventer
i.s.m. Corps 9 Publishers.
Fotografie: E. Zijlstra.
Prijs: €19,50

De Stichting Oud Deventer komt al sinds
1948 op voor het gebouwde culturele erf-
goed van Deventer. Niet langer door bouw-
projecten, die nu meer het terrein zijn van

de NV Bergkwartier, maar door het initiëren van
publiek debat over voorgenomen stedenbouwkundige wijzigingen. Vaak
een geducht tegenstander of een luis in de pels. Dat weet men op het Grote
Kerkhof maar al te goed.

Ook het onlangs uitgegeven boek *Architectuur in Deventer tijdens het interbellum*
is weer bedoeld als een nieuw onderwerp voor discussie en waakzaamheid.
Heeft de gemeente Deventer wel voldoende aandacht en zorg voor architec-
tuur uit een recent verleden? Het boek staat vol met voorbeelden dat zulks
echt nodig is.

In de inleiding wordt gezegd dat het boek geen uitputtend overzicht wil
geven van de architectuur van de periode tussen de twee wereldoorlogen:
1918-1940. Het overzicht is volgens de inleiding niet nadrukkelijk gericht
op hoogstandjes, maar op representativiteit.

Via een beschrijving van alle maatschappelijke veranderingen in brede zin
volgt een korte kenschets van de nationale architectuur in de eerste helft
van de twintigste eeuw. Zoals de vorming van tuinsteden als arbeiderspara-
dijzen naar Engelse opzet. Wijken met het karakter van een dorp, met veel
eigen voorzieningen. Kenmerkend is hier vaak het poortgebouw. Andere
stijlen en stromingen worden kort, maar helder verwoord; goed onder-
steund door foto's. Aan bod komen: jugendstil en rationalisme; expressio-
nisme en Amsterdamse school; functionalisme en het Nieuwe Bouwen, en
traditionalisme en Delftse school.

Ontwikkelingen in Deventer

Daarna begint de beschrijving van de ontwikkelingen in Deventer met een
foto van het poortgebouw aan het Bellendonkplein van Knutteldorp. Zeer
terecht is hier de vermelding van textielabrikant G.J.L. (Leonard) Anker-
smit als belangrijke aanjager van vernieuwingsprojecten op sociaal terrein
in Deventer eind negentiende begin, twintigste eeuw. Interessant is ook
dat hij niet behoorde tot een religieuze of politieke zuil. Met zijn in 1895

Voor donateurs

Donateurs hebben recht op een
gratis exemplaar van het boek en
kunnen het afhalen bij de heer
H. Vrieling, Loomanstraat 20,
Deventer, tel. 0570 622 185.
Belangstellenden kunnen tegen
een gereduceerde prijs het boek
verwerven (€13,50).
Tegen meerkosten kan het boek
worden toegezonden.

opgerichte Vereniging tot Verbetering van den Woningtoestand stond hij aan de basis van diverse nieuwbouwprojecten en opruiming van krotwoningen. In 1913 richt de gemeente een eigen woningbedrijf op en opereert tot 1931 als partner van corporaties en woningbouwverenigingen. In dat jaar neemt de gemeente de volkshuisvesting exclusief in eigen beheer.

Naast die van de sociale woningbouw bevat het boek ook een beknopte, maar interessante beschrijving van andere bouwactiviteiten als industriële bouw en kleinere bedrijven; directeurswoningen; kerken, scholen; gezondheidszorg; nutsvoorzieningen; de Wilhelminabrug; stationsgebouwen, bioscopen en sportvelden. Steeds onder vermelding van architecten, jaartallen en foto's. De bouw tijdens het interbellum in Deventer in vogelvlucht.

De beschrijving is een interessante en ter zake doende opmaat naar het eigenlijke doel van het boek: de vraag naar wat van al die activiteiten uit het interbellum in Deventer nog over is en vooral naar het belang ervan als je er met een erfgoedbril op naar kijkt. De auteurs hebben bij hun selectie een vijftal criteria geformuleerd met daaraan vastgekoppeld een waardering in plus of min. De waardering wordt gegeven op de volgende punten: cultuurhistorisch; architectonisch; stedenbouw; gaafheid en uniciteit. Voor de lezer is dit een prettige gidsfunctie.

Papieren wandeling

Hierna begint de buitengewoon interessante papieren wandeling door Deventer. Het boek voert je langs bekende en minder bekende plekken. Bij alle gekozen panden en buurten zit de

Lokersdijk 2: villa aan de rand van de stad

verrassing steeds weer in de afgebeelde details. Het roept bij de lezer voortdurend de reactie op: "Ik ken of herken dit wel, maar zo had ik het nog nooit gezien. Daar moet ik eens zelf gaan kijken." Bij elk afgebeeld object wordt steeds vermeld uit welk jaar het stamt, wie de opdrachtgever en de architect is, of het een monument dan wel beschermd stadsgezicht is, aan welke bouwstijl het verwant is en de gegeven waarde aan de hand van de al genoemde vijf criteria.

In het nawoord spreken de auteurs de hoop uit dat zij de lezer opmerkelijk hebben weten te maken op een aantal bijzondere panden uit de periode 1918-1940. Het antwoord is absoluut bevestigend. De beschreven panden vertellen een verhaal over onze geschiedenis waar we zuinig op moeten

Luxor, voorbeeld van expressionistische architectuur

zijn. De gemeente wordt in het boek van harte aanbevolen om nader onderzoek te doen naar de wens tot behoud.

Bijzonder document

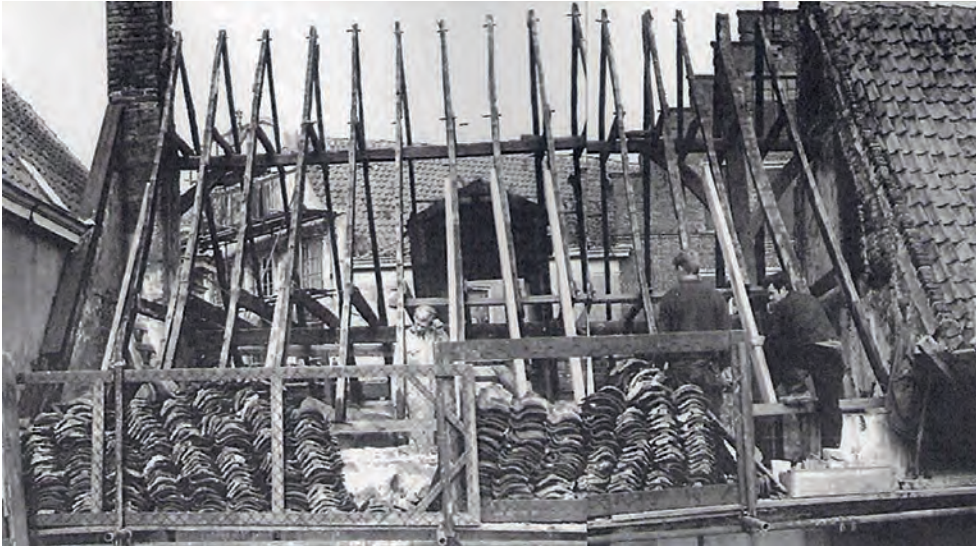
Peter Dekker, Ria de Oude-de Wolf en Coraline Vester – ondersteund door het archiefonderzoek van Herman Vrielink – hebben een bijzonder document het licht doen zien. Het boek is indrukwekkend geïllustreerd met de vaak wonderschone foto's van Erwin Zijlstra. Het geheel is fraai vormgegeven door bureau Allison van Pieter Ellens.

Als je na lezing van het boek door de stad en met name door de buitenwijken, fietst of wandelt, kijk je absoluut anders om je heen (als extra service is in het boek een fietsroute opgenomen). Je begrijpt goed, of nog beter dan je al deed, hoe belangrijk het is om zuinig te zijn op dit architectonisch erfgoed.

De wijze waarop de architectuur van het interbellum in het boek is beschreven, gefotografeerd en gedocumenteerd maakt het mogelijk naast genieten ook kritisch en oplettend mee te kijken. Opdat de zuinigheid en de zorg niet in gevaar worden gebracht.

Sam de Visser

Het oudste dwarshuis aan het Bergschild

Restauratie kap Bergschild 14 in 1969
(Foto uit Goudappel, 10 jaren stadsherstel)

Wie vanuit de Rijkmanstraat of de Menstraat op het Bergschild komt en langs de huizen loopt, zal er zich niet direct van bewust zijn dat op nummers 14 en 16 een bijzonder huis uit de veertiende eeuw staat. Beernt van Letlo ging daar in 1344 bouwen op een perceel tegen de nog jonge stadsmuur en kreeg subsidie van de gemeente voor 9000 dakpannen.

Na de grote stadsbrand van 1334 werden huizen namelijk zoveel mogelijk in baksteen gebouwd, met een harde dakbedekking. De huidige panden 14 en 16 zijn toen gebouwd als één woning met de nok evenwijdig aan de straat, een zogenaamd dwarshuis. Het is het enige dwarshuis uit de veertiende eeuw dat op het Bergschild overgebleven is. Dat het dak niet zoals gebruikelijk haaks op de straat staat, komt doordat de straat

Bergschild en de stadsmuur elkaar daar dicht naderden en er dus te weinig diepte in het perceel aanwezig was.

Het archief

Uit onderzoek blijkt dat het pand in 1444 nog één geheel was. Het was toen eigendom van Albert Plagael; diens vrouw Alijt bepaalde in 1475 bij testament dat het huis gesplitst moest worden in het “meeste” en het “mynneste” deel (nu resp. nr. 14 met 8,5 m en 16 met 5,8 m). Erfgenaam van het “meeste” was Wessel ter Braemhaar, zoon van een nicht van Alijt; nicht Katharine erfde “*hoer (= Alijts) halve mynneste huys, oeren meesten ketell ende een paer tynnenren schoetelen*”.

In de zestiende en zeventiende eeuw waren de panden in handen van belangrijke kooplieden, want het huis was gunstig gelegen achter de Bergpoort en dicht bij de haven.

De gemeente Deventer was in 1968 eigenaar van beide rijksmonumenten, die in slechte staat verkeerden. De Rijksdienst voor de Monumentenzorg verrichtte in 1968 bouwhistorisch onderzoek, waarna in 1969 werd begonnen met de restauratie van Bergschild 14. In 1972 was dit pand in bezit van de NV Bergkwartier, die in 1973 het achterhuisje restaureerde

dat tegen de stadsmuur aangebouwd is. Bergschild 16 is in 1948 door de eigenaar hersteld en in 1982 in opdracht van de gemeente verbouwd. In 1987 kwam het in handen van de NV Bergkwartier. In beide huizen heeft de Werkgroep Bouwhistorie Deventer in 2011 onderzoek gedaan.

De buitenkant

Beide panden zijn onderkelderd, er is geen sprake van een verdieping en het zadeldak loopt evenwijdig aan de straat. De kap is steil, en dat verraadt een middeleeuwse oorsprong.

De voorgevels verschillen uiterlijk sterk. Nr. 14 heeft een houten winkelplui op een hardstenen plint, daterend uit de late negentiende eeuw, toen Regterschot er een slagerij had. Ernaast zit een groot schuifraam met daaronder een kelderluik dat toegang geeft tot een gemetselde keldertrap. Nr. 16 heeft een gepleisterde voorgevel met twee hoge schuiframen waaronder zich kelderlichten en de toegang tot de kelder bevinden.

De achtergevel van nr. 14 laat veel bouwsporen zien: met baksteen dichtgezette oude vensters en keldertoegang, een nieuwe stalen deur met veel vervangen metselwerk eromheen en opvullingen met kloostermoppen. De datering is daardoor lastig.

Bij nr. 16 is de achtergevel in 1948 opnieuw gebouwd en verplaatst. De zijgevels van beide panden zijn niet te zien. Die van nr. 14 sluit aan tegen huis nr. 12; de topgevel is enkelsteens. Die van nr. 16, de eindgevel van het oorspronkelijke middeleeuwse huis, is deels opgenomen in de zijgevel van het pand ernaast (nr. 18) en steekt er met een puntje van de tuitgevel bovenuit.

Foto SAB

Bergschild 14 en 16 vóór de restauratie in 1968

De binnenkant: begane grond

Na de splitsing van het huis in de vijftiende eeuw werd een tussenmuur geplaatst die tot in de nok reikt. Op de begane grond van de huizen is niets van het middeleeuwse huis overgebleven, misschien op een restant na van het vakwerk in de muur tussen beide panden, in nr. 14. Daar herinnert ook niets meer aan het oorspronkelijke winkelinterieur of aan eerdere fasen van bewoning. Nr. 16 heeft een traditionele negentiende-eeuwse inrichting met gang en voorkamer; van 1948 en later dateert een aanbouw met dak haaks op het hoofddak. Ook daar zijn geen oude bouwsporen meer zichtbaar.

De zolders

De scheidingswand tussen de huizen heeft een vakwerkconstructie. Delen daarvan zijn in nr. 14 nog goed te zien; in nr. 16 zit een horizontale balk in die wand. In nr. 14 bevindt zich nog een restant van een hijswielinstallatie, met één staander tussen twee sporen en uitgesleten touwgaten in de zoldervloer. Waarschijnlijk was dit een interne installatie met een luik in de zoldervloer. In beide huizen zijn delen van de sporen en haanhouten verdwenen voor de ophanging van de dakkapellen, en in nr. 16 ook voor de bouw van een zolderkamer (in afwijking van de door de gemeente aan de gemeente verleende vergunning!).

De kap

Het interessantste deel van het gebouw is de kap (afb. 4). Die is in de veertiende eeuw over het hele pand gebouwd en dat is nog goed te zien: het is een gave sporenkap met een langspanconstructie (afb. p. 10). De 27 sporen zijn nooit van hun plaats geweest en de telmerken zitten nog in de juiste volgorde: ze beginnen aan de buitenkant van nr. 14, spoor 16 is opgenomen in de scheidingswand en in nr. 16 gaat het verder met spoor 17 t/m 27. Dat is in elk geval het bewijs dat de zolder oorspronkelijk één geheel is geweest. Bovendien blijkt er ook uit wat het “meeste” en het “mynneste” deel was: 15 vs. 11 sporen!

Foto Janleo van de Laar

Bergschild 14 en 16 in 2013

De kelders

De kelders zijn waarschijnlijk niet als één geheel gebouwd, zoals bij de kap wel het geval was. In nr. 14 bestaat de constructie uit twee gordelbogen tussen de voor- en achtermuur, met daartussen boogvormige troggewelfjes. Er is een gemetselde trap met toegang naar de straat, en een trap naar de achterzijde waarvan de uitgang dichtgezet is. De kelder van nr. 16 heeft een gedrukt tongewelf en de plattegrond is niet rechthoekig.

Het achterhuisje van nr. 14

Tegen de stadsmuur is, van het voorhuis gescheiden door een plaatsje, een achterhuisje gebouwd. Door de restauratie en het pleisterwerk is het moeilijk te dateren. Wel zijn er twee naamstenen aanwezig, met op de ene HVAD 1837. Dat zou “Hendrik Van ApelDoorn” kunnen betekenen; hij was in 1832 eigenaar van het pand. Oorspronkelijk bestond er een verbinding tussen voor- en achterhuis, compleet met een dakje. Dit deel is bij de restauratie in 1969 afgebroken. Binnen op de begane grond maken de diepe bogen in de stadsmuur nog deel uit van de woonruimte. De stichter van het huis, Berend van Lettele, gebruikte ‘zijn’ twee bogen ook en moest daar in de veertiende eeuw belasting voor betalen.

Met dit onderzoek wordt nog weer eens duidelijk dat achter de huidige gevels veel interessante informatie over ons erfgoed schuil gaat.

Belangstellenden kunnen de digitale versies van rapporten van de Werkgroep Bouwhistorie opvragen door een e-mail te sturen naar awn18.aly@xs4all.nl. Tot dusverre zijn verschenen: Het Manhuis aan de Polstraat (Polstraat 7), Huis De Paeuwe (Boterstraat 2), Bergschild 14 en 16, Hotel de Vischpoorte (Nieuwe Markt 40) en Waterdijk 10 (Schalkhaar).

Aly Dijkstra

Jaarverslag over 2014 van de Stichting Oud Deventer (SOD)

Binnen de gemeente Deventer zijn in het verslagjaar geen monumenten meer toegevoegd aan de meer dan vijfhonderd rijksmonumenten en het ongeveer even grote aantal gemeentelijke monumenten. De gehele binnenstad, met uitzondering van de Raambuurt (zo men wil Sluiskwartier) is door het Rijk aangewezen als beschermd stadsgezicht. Helaas biedt deze status weinig bescherming.

De voortdurende bedreigingen van het prachtige onroerende erfgoed in de gemeente maakten het ook in het verslagjaar dringend noodzakelijk dat de SOD bleef waken over het behoud hiervan.

et behoud van onroerend erfgoed staat in Deventer onder druk.

“De SOD blijft vechten voor het behoud van dát stads- en dorpschoon en het restaureren van die gebouwen en ensembles in Deventer, die onvervangbaar en voor het begrip van de geschiedenis van stad en platteland

van betekenis zijn”, zo staat in de statuten. Nog even actueel als in voorgaande jaren, misschien zelfs ernstiger, is de vaststelling dat het behoud van ons onroerend erfgoed onder grote druk staat.

Verder verliezen steeds meer monumenten hun functie. De economische crisis maakt dat de ondernemersstand het zwaar te verduren heeft. Door geheel andere oorzaken neemt het kerkbezoek af. Een grote hoeveelheid kantoren, winkelpanden en kerken in de binnenstad, maar ook daarbuiten, komt daardoor leeg te staan. Voor al deze monumentale gebouwen een herbestemming te vinden, is geen sinecure.

De Stichting Oud Deventer heeft in 2014 weer aandacht besteed aan tal van plannen tot verbouwing of sloop. Maar zij heeft het niet bij reacties gelaten. Zo heeft de stichting ook op voorhand waardevol erfgoed in kaart gebracht

en ze heeft een prijs ingesteld om particulieren te stimuleren goed met hun historische gebouwde bezit om te gaan.

Bouwhistorische waarden- en verwachtingenkaart

Een belangrijk instrument voor de kennis van de bouw- en cultuurhistorie van het onroerend erfgoed is een bouwhistorische waarden- en verwachtingenkaart. Het uitgangspunt hiervoor zou de *Kadastrale atlas* van 1832 zijn. De SOD heeft er bij de gemeente bij herhaling op aangedrongen zo'n kaart te maken. Hoe ver de gemeente gevorderd is met het werk eraan is onbekend. Er zou een begin zijn gemaakt.

Grote Overstraat 54

In december 2013 heeft in drie panden aan de Grote Overstraat een grote brand gewoed. Het middelste, nummer 54, is een rijksmonument en de SOD heeft er dan ook direct in een brief aan het college van Burgemeester en Wethouders op aangedrongen vooral niet onnodig te slopen en te bewaren

Grote Overstraat 54: het rijksmonument is na de grote brand nog altijd een ruïne

wat bewaard kan worden. De herbouw van de buitenste twee panden loopt goed, maar juist het middelste pand is na de brand een ruïne gebleven. De restauratie is nog niet begonnen, ondanks het feit dat het een rijksmonument betreft.

Radboudkerk

Deze kerk wordt in 2015 gesloten. Op verzoek van het kerkbestuur heeft de SOD een verkennend onderzoek gedaan naar de eventuele monumentale waarde van deze kerk aan de Twelloseweg. Er zijn te weinig argumenten gevonden om voor deze kerk de status van gemeentelijk monument aan te vragen.

In het moderne St. Jurriën op de Zandweerd wordt de legende van de strijd van St. Joris (Jurriën) met de draak (het kwaad) nog levend gehouden: dit mozaïek is gemaakt door Jo Pessink

Sint Jurriën

Aan de Snippelingsdijk is de leegstaande villa Sint Jurriën afgebrand. De restanten zijn gesloopt. Het huis stond op een plek met grote historische waarde, waar in de middeleeuwen een leprozerie, een klooster en een boerderij stonden. De afdeling archeologie van de gemeente heeft er bodemonderzoek verricht. Onder meer zijn sporen gevonden van de kapel van het leprozenhuis (St. Jurriën, St. Joris of St. Gregorius wordt altijd afgebeeld met een draak, die hij doodt. De draak staat hierbij symbool voor het heidendom of het kwaad, in dit geval de lepra, melaatsheid.). De SOD zal erop toezien dat men met respect met deze plek zal omgaan.

Pothoofd en Sluiskwartier

In het verslagjaar wordt er volop gediscussieerd tussen de gemeentelijke erfgoedinstellingen enerzijds en de gemeente anderzijds over de vraag hoe de waardevolle percelen in het gebied tussen Pothoofd, Sluisstraat en Bokkingshang, het Sluiskwartier, kunnen worden behouden en welke bestemming zij kunnen krijgen. De SOD pleit voor het behoud van de kenmerkende bebouwing aan het Pothoofd, de Ten Zijthoffpanden en de ondergrondse resten van de haven, gracht en sluis.

Veel aandacht is er voor de Ten Zijthoffpanden, voormalige machinefabriek en woonhuis onderaan de Wilhelminabrug. De SOD heeft bij de gemeente al een aanvraag ingediend om aan de Ten Zijthoffpanden de status van gemeentelijk monu-

ment te verlenen. In de Politieke Markt hebben de SOD, de Stichting Industrieel Erfgoed Deventer, Heemschut en de Stichting Stadshaven ervoor gepleit de resten te behouden van het historische ensemble, waaronder het Pothoofd, de sluis en de Ten Zijthoffpanden. In 2014 heeft de politiek zich alleen nog maar gericht op de ontwikkeling van plannen. De SOD zet zich ook in voor het behoud van de industriële panden aan het Pothoofd die zouden moeten wijken voor een tijdelijke parkeerplaats in het Sluiskwartier. De percelen aan het Pothoofd komen op de Kadastrale atlas van 1832 al voor met bebouwing en moeten daarom de oudste bouwgedeelten zijn van het Pothoofd, nog vóór de aanleg van het Overijssels kanaal (1858). Bouwhistorisch onderzoek toont de historische waarde van de bestaande bebouwing.

Het Pothoofd ligt aan de basis van de welvaart en bloei van onze stad. Hier werden allerhande goederen verladen. Bekend zijn de zogenaamde Pothoofdplantjes uit zaadjes die meeliftten met granen. Als ooit de gevelwand gesloopt is, zijn de laatste herinneringen aan die overslag weggevaagd.

De bouw van het stadskantoor gaat verder; de SOD maakt zich zorgen over de plannen met de raadzaal

Stadskantoor

De bouw van het stadskantoor is in het verslagjaar volgens schema verlopen. Voor de SOD is het belangrijk dat het oude gedeelte van het stadhuis beschermd wordt. (De huidige plannen voor de raadzaal zijn zeer verontrustend; zie p. 3)

Bibliotheek in de voormalige SNS-bank

Voor het afgelopen jaar kan feitelijk niets toegevoegd worden aan wat al enkele voorgaande malen is geschreven: "De SOD volgt de ontwikkelingen rond de bibliotheek in de voormalige SNS-bank aan de Stroommarkt nauwgezet. In het verslagjaar is vooral gewerkt aan de planvorming." Onduidelijk is de situatie nog steeds. Sommigen spreken van volledige nieuwbouw, anderen van strippen en opnieuw invullen. De meningen over de cultuurhistorische en architectonische waarde van het voormalige bankgebouw lopen nog steeds uiteen. Sommige bouwhistorici scharen dit markante pand onder de laatste fase van de wederopbouwarchitectuur.

Het Alexander Hegius gymnasium aan de Nieuwe Markt, nu gemeentelijk monument

Nieuwe Markt, gymnasium

Ook in dit verslagjaar zijn de plannen rondom de Nieuwe Markt onverminderd punt van discussie. In feite is de situatie ook hier onveranderd. De SOD heeft zich ertegen uitgesproken dat de gevel van het voormalige gymnasium ingrijpend gewijzigd wordt. De Bond Heemschut dringt erop aan dit pand op de gemeentelijke monumentenlijst te plaatsen, iets wat de projectontwikkelaar juist wil verhinderen.

Nieuwe Markt, gymnastiekzaal

Over de voormalige gymnastiekzaal, de Viking genoemd in verband met de archeologische resten eronder van een vermeend Vikingschip, is in 2013 een beslissing genomen. Het geplande theatercomplex zal worden gerealiseerd. In het verslagjaar zijn de plannen verder uitgewerkt.

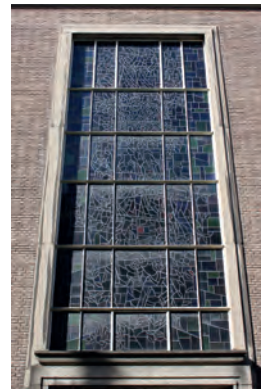
Sint Geertruiden Ziekenhuis en omgeving

De wijk waarin het voormalige ziekenhuis ligt, zal met Nieuw Rollecate en zijn van oudsher vermaarde tuin uitgroeien tot een aantrekkelijke woonwijk. Voor Nieuw Rollecate is een uitstekende nieuwe bestemming gevonden: een wooncentrum voor senioren. De SOD had de gemeente verzocht het gebouw aan te wijzen als gemeentelijk monument, maar vooralsnog is in een gentlemen's agreement afgesproken dat de nieuwe eigenaar de kans krijgt het gebouw respectvol aan te passen aan de nieuwe bestemming. Naast Nieuw Rollecate worden nieuwe huizen gebouwd in de stijl van de jaren dertig.

Ten tijde van het schrijven van dit verslag (maart 2015) is in de pers een artikel verschenen waarin de projectontwikkelaar aangeeft pas in 2016 te zullen beginnen met de verbouwing van het voormalige ziekenhuis. Concrete plannen hiervoor zijn nog niet bekend. Ook de bouw van woonhuizen op de leeggevallene plek van het nieuwe St. Geertruiden Ziekenhuis zal dan starten.

Sint Jozef Ziekenhuis

Ook hier is de situatie gelijk aan die van een jaar geleden. Het huidige beddenhuis zal worden gesloopt en ervoor in de plaats is een passend nieuw verpleeghuis gepland. De architect gaat prudent om met het hoofdgebouw, dankzij de SOD een rijksmonument. Hierin zullen de centrale diensten worden

Willy Zandvliet vervaardigde het glas-in-loodvenster van MMS-gedeelte aan de Hofstraat zijde van het schoolgebouw aan de Nieuwe Markt

ondergebracht van de Stichting Carinova, waarvan het verpleeghuis deel uitmaakt. In het verslagjaar is het bij plannen gebleven. De SOD blijft de ontwikkelingen nauwlettend volgen.

Ruimte voor de rivier

Bij het IJsselhotel zal binnenkort worden begonnen met de aanleg van een nieuwe steiger. Tijdens het schrijven van dit verslag (maart 2015) wordt nog gediscussieerd over het ontwerp. Het pleidooi van de SOD om het oude landhoofd van de verdwenen schipbrug te behouden wordt gehonoreerd. Het zal goed zichtbaar blijven onder de nieuwe steiger. Ook het landanker, waarmee de schipbrug was verankerd aan de oever, zal een prominente plaats houden.

Parkeergarage Wilhelminabrug

Ook hier is de situatie in het verslagjaar niet gewijzigd. De SOD heeft samen met de gemeente en andere belanghebbende instellingen afspraken gemaakt over de tijdelijke parkeergarage onder de Wilhelminabrug. De gemeente zal deze afbreken zodra er een definitieve parkeergelegenheid is in het Sluiskwartier. Over het noodzakelijke aantal plaatsen voor auto's bestaat nog steeds geen overeenstemming.

Spoorzone

De bouw van de nieuwe ondergrondse fietsenstalling voor het station is begonnen. De SOD volgt de plannen nauwlettend en blijft er in gesprekken met de beleidsmakers voor pleiten dat de grens van de oude stad zo goed mogelijk zichtbaar blijft met het gebied eromheen. Het gebied tussen de kantoorflat de Leeuwenbrug, in de volksmond 'Kassa', en de schouwburg wordt voorlopig voorzien van een 'groene wal'. Pas als er geld is, zal hier weer water komen en zal de dam verplaatst worden.

De parkeergarage onder de Wilhelminabrug blijft voorlopig gehandhaafd

Publicatie:

De architectuur in Deventer tijdens het interbellum

De SOD heeft in 2013 een boek uitgegeven over de architectuur in Deventer tijdens het interbellum. In 2014 liep de verkoop daarvan door en is de stichting onophoudelijk bezig geweest de aandacht te vestigen op deze periode. Het doel van de publicatie was de gemeente erop te attenderen dat ook de jaren tussen de beide wereldoorlogen prachtige bouwwerken hebben opgeleverd, zoals het oude Sint Geertruiden Ziekenhuis, het Kunstenlab en Nieuw Rollecate. Niet alleen grote gebouwen verdienen het behouden te worden, ook hele buurten zijn vaak de moeite waard, zoals de omgeving van de Diepenveensweg en Oudegoedstraat. Eenmaal gesloopt is voor altijd verloren.

Gelukkig zien woningbouwcorporaties tegenwoordig vaak in dat zij beter kunnen restaureren dan afbreken en nieuw bouwen.

De SOD heeft voor enkele gebouwen de status van gemeentelijk monument aangevraagd.

(voor een boekbespreking zie p.8)

Harry Rademaker Prijs

Omdat het in toenemende mate van belang wordt dat particulieren zorgvuldig met waardevolle gebouwen omgaan, is in 2014 deze prijs ingesteld. Hij zal worden toegekend aan een persoon of instantie die zich bijzonder verdienstelijk heeft gemaakt voor het behoud van het Deventer onroerende erfgoed, of het nu is door renovatie, transformatie of hergebruik van (complexen van) gebouwen. De Harry Rademaker Prijs bestaat uit een oorkonde en een geldsom en wordt in beginsel eenmaal in de twee jaar toegekend.

De prijs is in 2014 voor de eerste maal uitgereikt en wel aan Martin Kleine Schaars voor zijn restauratieproject Achter de Muren Duimpoort 56. De belangstelling voor de feestelijke bijeenkomst was groot en ook in de pers is dit onderwerp uitvoerig aan de orde gekomen.

Publiciteit

Nieuwsbrief Oud Deventer

In 2014 verscheen twee maal de *Nieuwsbrief Oud Deventer*. De *Nieuwsbrief* behandelt actuele onderwerpen die de SOD aangaan. Het tweede nummer was nagenoeg geheel gewijd aan de Harry Rademaker Prijs.

Foto Martin Kleine Schaars

Het restauratieproject van Martin Kleine Schaars

De redactie van de Nieuwsbrief bestaat uit de dames B.C.E. Bolkestein en A. de Oude-de Wolf, de heren N. Osinga en H. Vrielink, hoofdredacteur.

Website: oud-deventer.nl

Met de goed bezochte website speelt de SOD onmiddellijk in op de actualiteit. Er staat ook nadere informatie in over de SOD. De website kreeg in 2014 een nieuwe vormgeving van Pieter Ellens en werd ook in technisch opzicht vernieuwd door webmaster Saron Grave.

Bestuur

Het dagelijks bestuur bestaat uit de heren:

A.G. Renkema, voorzitter,

N. Osinga, secretaris,

secretariaat@oud-deventer.nl

H. Weulink, penningmeester.

Het algemene bestuur bestaat uit tien leden, die ieder hun eigen aandachtsgebied hebben.

Neelco Osinga, secretaris SOD

Wilt u ons steunen?

Word donateur. U steunt daarmee onze inspanningen om het gebouwde culturele erfgoed binnen de stad Deventer te behouden. U kunt zich per brief of per e-mail aanmelden bij het redactieadres of bij het secretariaat (zie rechterkolom).

De *Nieuwsbrief Oud Deventer* wordt toegezonden aan beleidsmakers, ambtenaren en donateurs van de SOD.

Penningmeester

Donaties kunnen worden overgemaakt op rekening NL 65 ABNA 063.16.63.002 t.n.v. Penningmeester Stichting Oud Deventer.

Secretariaat SOD

N. Osinga
Prof. Eijkmanstraat 17
7415 EK Deventer
Telefoon 0570-623139
E-mail: secretariaat@oud-deventer.nl

Redactieadres

H. Vrielink
Loomanstraat 20
7416 BS Deventer
E-mail: redactie@oud-deventer.nl

Bezoek onze website

Breng een bezoek aan de vernieuwde website van de Stichting Oud Deventer!
www.oud-deventer.nl

Advertentie

Corps 9 geeft graag mooi verzorgde boeken uit. Over het algemeen zijn dit boeken die betrekking hebben op de historie van Deventer. Heeft u een mooi onderwerp en wilt u publiceren? Neem contact op met Pieter Ellens, telefoon 0570-617509

www.corps9.nl

Colofon

De Stichting Oud Deventer komt sinds 1948 op voor het gebouwde culturele erfgoed binnen de gemeente Deventer. Wij blijven ook na 66 jaar actief voor onze stad. Dankzij onze inzet is een aantal monumenten behouden gebleven.

Vanaf 1996 verschijnt twee maal per jaar onze *Nieuwsbrief*. Wie deze wil ontvangen, kan zich opgeven als donateur van de SOD bij het redactieadres of bij de secretaris.

Voor de inhoud van artikelen van redactieleden is de redactie als geheel verantwoordelijk. Ingezonden brieven zijn welkom; de redactie behoudt zich het recht voor ze in te korten en de inhoud is voor rekening van de auteur.

Redactie	Catherine Bolkestein, Neelco Osinga, Ria de Oude-de Wolf, Herman Vrielink
Fotografie	De foto's zijn gemaakt door de redactie, tenzij anders vermeld
Vormgeving	Allison grafische vormgeving, Deventer
Druk	Ovimex, Deventer

ISSN 1872-7735

